

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TSHKENT DAVLAT O'ZBEK TILI VA
ADABIYOTI UNIVERSITETI

O'ZBEK TILI TA'LIMI FAKULTETI

O'ZGA TILLI GURUHLARGA O'ZBEK TILI TA'LIMI KAFEDRASI

60111600 – O'zga tilli guruhlarda o'zbek tili ta'lim yo'nalishi talabalari uchun

IKKI TIL MUHOKAMASI
to'garagi ishchi dasturi

To'garak rahbari:

X.B.Kadirova – Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va
dabiyoti universiteti "O'zga tili guruhlarida o'zbek tili
ta'limi" kafedrasida dotsent

"Ikki til muhokamasi" to'garagi 60111600 – o'zga tili guruhlarida o'zbek tili
ta'lim yo'nalishi talabalari uchun mo'ljallangan bo'lib, unda o'zbek va rus tillarining
fonetik, leksik, grammatik, semantik va sintaktik jihatlari muhokama qilinadi va u
"O'zbek va rus tillarining qiyosiy tipologiyasi" fanini mustahkamlash uchun tashkil
etilgan. Unda qiyoslanayotgan tillarning o'xshash va farqli tomonlari, rus
guruhlarida o'zbek tilini o'qitishda kerak bo'ladigan bilimlar o'rganiladi.

To'garakning ishchi rejasida "O'zga tili guruhlarida o'zbek tili ta'limi"
kafedrasining 2022-yil ___-sonli majlis bayoni bilan tasdiqlangan.

I. Uslubiy ko'rsatmalar

To'garakdan maqsad – talabalarda o'zbek va rus tillarini qiyosiy-tarixiy
metod yordamida tadqiq etish, qiyosiy tipologiyaning ilg'or metodlarini pedagogik
amaliyotda qo'llash ko'nikma-malakalarini shakllantirishdan iborat. Ushbu to'garak
talabalarni nazariy va amaliy bilimlar bilan qurollantirish, talabalarda qayd etilgan
masalalar bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirish vazifalarini
bajaradi.

"O'zbek va rus tillarining qiyosiy tipologiyasi" bo'yicha talabalar bilim,
ko'nikma va malakalariga qo'yiladigan talablar. Fanni o'zlashtirish jarayonida
talaba:

- O'zbek va rus tillarining strukturasi va grammatik qurilishiga xos
xususiyatlarni, tarkibiy tipologik o'xshashliklarni va farqlarni; o'zga tili
auditoriyada o'zbek tili ta'limida qo'llanadigan samarali metodika, metod va
texnologiyalar haqida tasavvur va bilimga ega bo'lishi;

- O'zbek va rus tillarining terminologiyasi bilan ishlash; til materialini
tipologik tahlil qilish; kelib chiqishi tipologik bo'lgan tillararo interferensiyani
oldindan ko'ra bilish; o'zga tili auditoriyada o'zbek tili ta'limida tipologik
metodlardan foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lish;

- O'zbek va rus tillarining tarkibiy tuzilishi, til vositalari va ifoda
vositalaridagi o'xshashliklar hamda farqlarni aniqlash; o'zbek va rus tillarida
muvofiq ekvivalentlarni to'g'ri tanlash; ushbu muvofiqliklardan materialni qiyosiy
tahlil qilish va interferensiyani bartaraf etishda foydalanish malakasiga ega bo'lish
kerak.

II. To'garak mavzulari

Nö	To'garak mavzulari	Qaysi o'quv mashg'ulot turiga mos kelishi	Qisqacha tavsifi (kalit so'zlar)	Soatlar hajmi
1	O'zbek va rus tillarida fonetika	Amaliy	Fonetika, tovush, unli, undosh	1
2	O'zbek va rus tillarida urg'u	Amaliy	Urg'u, dinamik urg'u, so'z urg'usi, gap urg'usi	1
3	O'zbek va rus tillarida orfoepiya	Amaliy	Imlo, orfografik prinsplar, morfologik, fonetik prinsplar	1
4	O'zbek va rus tillarida orfoepiya	Amaliy	Talaffuz, tovush hodisalari	1
5	O'zbek va rus tillarida leksikologiya	Amaliy	O'zlashgan va o'z so'zlar, leksik qatlam	1
6	O'zbek va rus tillarida omonim	Amaliy	Omonim, omofon, omoforma	1

O'zga tili guruhlarida o'zbek tili ta'limi kafedrasida mudiri:

2022-yil "

X.B.Kadirova

G.Asilova

7	O'zbek va rus tillarida sinonim	Amaliy	Sinonim, shakl va mazmun	1
8	O'zbek va rus tillarida paronim	Amaliy	Paronim, paronim turlari	1
9	O'zbek va rus tillarida antonim	Amaliy	Kontekstual antonim, sof antonim	1
10	O'zbek va rus tillarida so'z yasalihi	Amaliy	Morfema, o'zak, negiz, qo'shimcha	1
11	O'zbek va rus tillarida so'z turkumlari	Amaliy	Morfologiya, mustaqil va yordamchi so'z turkumlari	1
12	O'zbek va rus tillarida ot	Amaliy	Ot, atoqli va turdosh otlar, ot yasalihi	1
13	O'zbek va rus tillarida otning grammatik kategoriyalari	Amaliy	Egalik, kelishik, rod, son kategoriyalari	1
14	O'zbek va rus tillaridagi ot so'z turkumining jonli va jonsizlik xususiyatlari	Amaliy	Shaxs oti, narsa oti, jonli ot, jonsiz ot	1
15	O'zbek va rus tillarida kelishiklar	Amaliy	Kelishik, padej	1
16	O'zbek tilda egalik, rus tilida rod kategoriyasi	Amaliy	Egalik, rod kategoriyalari	1
17	O'zbek va rus tillarida sifat	Amaliy	Sifat, sifat turlari	1
18	O'zbek va rus tillarida sifat darajalari	Amaliy	Ortirma, oddiy, qiyosiy darajalar	1
19	Rus tilida sifatning turlanishi	Amaliy	Sifatlarning turlanishi	1
20	O'zbek va rus tillarida son	Amaliy	Son, son turlari	1
21	Rus tilida sonlarning turlanishi	Amaliy	Sonlarning turlanishi	1
22	O'zbek va rus tillarida olmosh	Amaliy	Olmosh, olmosh turlari	1
23	O'zbek va rus tillarida ravish	Amaliy	Ravish, ravish turali	1
24	O'zbek va rus tillarida fe'l va uning kategoriyalari	Amaliy	Fe'l, fe'l turallari	1
25	O'zbek va rus tillari fe'l zamonlari	Amaliy	O'tgan, hozirgi, kelasi zamonlar	1
26	O'zbek va rus tillarida fe'l mayllari	Amaliy	Shart, buyruq, istak, xabar mayllari	1
27	O'zbek va rus tillarida fe'l nisbatlari	Amaliy	O'zlik, aniq nisbatlar	1
28	O'zbek va rus tillarida fe'lning xoslangan shakllari	Amaliy	Sifatdosh, ravishlash,	1

29	O'zbek tilida harakat nomi	Amaliy	Harakat nomi, fe'lning bosh shakli	1
30	Rus tilida infinitiv va fe'lning vid kategoriyasi	Amaliy	Infinitiv, vid kategoriyalari	1
				Jami: 30 s.

Mavzular bo'yicha talabalar tomonidan quyidagi tipdagi topshiriqlarni bajarish va ularni taqdimot qilish tavsiya etiladi

- Maqola (Kichik ilmiy tadqiqot)
- Dars ishlanmasi
- Test tuzish
- Kurs ishlari
- Bakalavr ishlari

III. Talabalar tomonidan topshirilgan ishlarni baholash mezonlari

Ko'rsatilgan topshiriqlarga quyidagi ballar qo'yiladi:

- “5” (a'lo) **baho** – talaba mustaqil xulosa va qarorlar qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil fikr yuritadi, olgan bilimlarini amalda qo'llay oladi, tushunadi, biladi, ifodalay oladi, fanning mohiyatini aytadi, fan haqida tasavvurga ega bo'ladi;
- “4” (yaxshi) **baho** – talaba mustaqil asoslab beradi, olgan bilimlarini amaliyotda qo'llay oladi, fanning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, fan haqida tasavvurga ega bo'ladi;
- “3” (qoniqarli) **baho** – talaba olgan bilimlarini amaliyotda qo'llay oladi, fanning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, fan haqida tasavvurga ega bo'ladi;
- “2” **baho (qoniqarsiz)** – talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning mohiyatini tushunmagan va fan haqida tasavvurga ega emas.

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbalari

Asosiy adabiyotlar

1. Asilova G.A., Muhamedova S.X., Kadirova X.B. O'zbek va rus tillarining qiyosiy tipologiyasi: O'quv qo'llanma. – T., 2021. – 265 b.
2. Qodirova X. O'zbek va rus tillari simtaksisining tipologiyasi. Monografiya. – Toshkent: Aktiv Print, 2021. 128 b.
3. Kadirova X. O'zbek va rus tillarining qiyosiy tipologiyasi. Simtaksis. Amaliy mashg'ulotlar uchun materiallar. O'quv qo'llanma. – Toshkent: 2022. – 130 b.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Рахматуллаев Ш. Ўзбек ва рус тилларини қиёслаш: Ўқув қўлланма. – Toshkent: Ўзбекистон, 1993. 110 б.

2. Асилова Г.А. Русский язык: Учебник. – Ташкент: Изд-во Нац.общ.философов Узб-на, 2008. 240 с.
4. Асилова Г.А. Практикум по русскому языку: Учебное пособие. – Ташкент: ВВТИ, 2014. 166 с.
5. Asilova G., Qudriddinova N. O'zbek tili: O'quv qo'llanma. – Toshkent: Yosh kuch, 2018. 210 b.
6. Qodirova X. O'zbek tili. O'quv qo'llanma. – Toshkent: «Navro'z» nashriyoti, 2020. 366 b.
7. Солиева К.А. Практическая грамматика русского языка. Часть I. – Ташкент: Ташкентский государственный юридический институт, 2005. 175 с.
8. Толипова Р. Рус тилининг амалий грамматикаси. – Тошкент: Чашма принт, 2012. 182 б.
9. Asqarova M., Yunusov R., Yo'ldoshev M., Muhamedova D. O'zbek tili praktikumi: O'quv qo'llanma / M.Asqarova, R.Yunusov, M.Yo'ldoshev. D. Muhamedova; O'zR Oliy va o'rtta maxsus ta'lim vazirligi, Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat Pedagogika universiteti. – Toshkent: «IQTISOD-MOLIYA», 2006 y. 304 bet.
10. Шарафутдинова, Н. С. Лингвистическая типология и языковые ареалы: учебное пособие / Н. С. Шарафутдинова. – 2-е изд., перераб. и доп. – Ульяновск: УлГТУ, 2011. – 159 с.
11. Казимьянец Е. Практическая грамматика русского языка. Часть I. – Вильнюс, Издательство Литовского эдологического университета, 2014.
12. Грамматика русского языка. Часть I: Учебное пособие по русскому языку для студентов-иностранцев I курса / Л.А. Константинова, Н.Н. Гончарова, Т.Д. Маликова, А.М. Николаев, Е.П. Щенникова; под ред. д-ра пед. наук Л.А. Константиновой. – Тула: Изд-во ТулГУ, 2007. – 141 с.
13. Грамматика русского языка. Часть II: Учебное пособие по русскому языку для студентов-иностранцев II курса / Л.А. Константинова, Н.Н. Гончарова, Е.П. Щенникова; под ред. д-ра пед. наук Л.А. Константиновой. – Тула: Изд-во ТулГУ, 2007. – 142 с.
14. Грамматика русского языка: учеб. пособие/ Л.А.Константинова, Н.Н.Гончарова, А.Н.Жукова, А.М.Николаев, Е.П. Щенникова; под ред. д-ра пед. наук Л.А.Константиновой. – М.: Флинта, 2011. – 256 с. – (Русский язык как иностранный)